

$$25 \times 34 = 270$$

527? 850?

Moeite met cijfers en letters? Misschien is je kind een beelddenker

Weleens gehoord van beelddenkers?
Veel kinderen die worstelen met
leerproblemen, zijn waarschijnlijk
beelddenkers. Maar omdat
'beelddenken' nog zo'n relatief
onbekend fenomeen is, wordt daar
niet snel naar gekeken, ervaren
Trudy Borst en Sigrid van de Riet.
"Kinderen voelen zich dom omdat ze
anders denken."

TEKST GINEKE MONS, BEELD ELISABETH ISMAIL

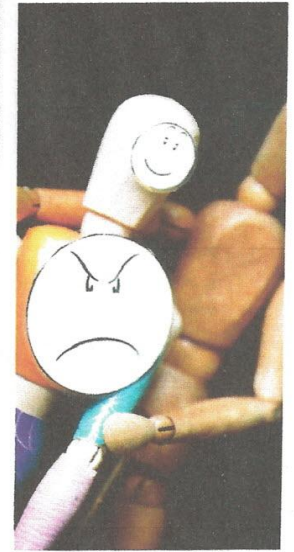
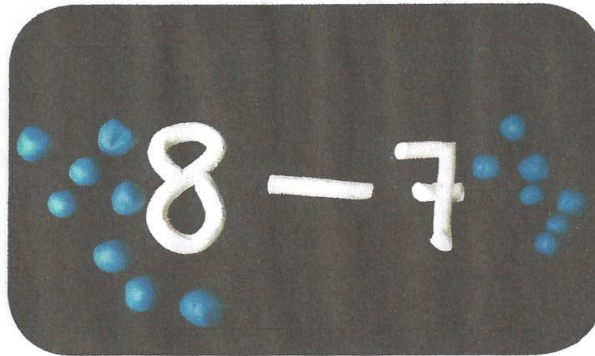
Sigrid

Trudy

Beelddenken, wat is dat precies? "Eigenlijk is iedereen wel een beetje een beelddenker", stellen Trudy Borst (47) en Sigrid van de Riet (43). De meeste mensen denken namelijk zowel in taal als in beelden. "Maar bij echte beelddenkers heeft het denken in beelden, plaatjes, films en gebeurtenissen sterk de overhand en is het talige denken een stuk minder ontwikkeld."

Als baby zijn we allemaal beelddenkers, leggen de coaches uit. Als je heel klein bent, gebruik je vooral nog je rechter hersenhelft. Dat is de kant van kleuren, beelden, dagdromen, muziek en ritme, maar ook van het ruimtelijk inzicht en overzicht, het totaalplaatje. Naarmate je opgroeit, vanaf de dreumes- en peutertijd (taalontwikkeling!) ontwikkel je steeds meer de linker hersenhelft. Die staat voor taal, woorden, volgorde, oorzaak en gevolg, logica en details. De linker hersenhelft is ook meer auditief, terwijl de rechter hersenhelft meer visueel is. Tussen het vijfde en het tiende jaar worden er steeds meer koppelingen gelegd tussen de beide hersenhelften. Als het kind een jaar of 10 is, is dat onbewuste proces normaal gesproken afgerond.

Een gemiddeld mens denkt voor zo'n 40 procent in beelden en voor 60 procent in taal, weten Trudy en Sigrid. "Maar beelddenkers hebben die verbindingen tussen de linker- en de rechterhelft veel minder aangemaakt. Zij hebben nog steeds een voorkeur voor de rechter hersenhelft en denken voor 60 procent of meer nog in beelden. De juf zegt bijvoorbeeld: 'Teken eens een stoel.' Een talig kind beredeneert dat een stoel vier stoelpoten, een zitting en een rugleuning heeft en tekent dat. Een beelddenker diept allerlei plaatjes op in z'n herinnering: het kan een draaistoel zijn, een schommelstoel, een eetkamerstoel... Wat bedoelt de juf? Ze weten wel wat een stoel is, maar zijn onzeker over wat er van hen verwacht wordt."

Omdat de lesmethodes vanaf groep 3 steeds 'taliger' worden, komen dergelijke kinderen op den duur in de problemen. Trudy: "Veel moeilijkheden ontstaan als er letters en cijfers geleerd gaan worden. De meeste onderwijsmethoden spreken de linkerhersen helft aan: de leerkracht vertelt/legt uit, van eenvoudig naar moeilijk. Beelddenkers leren beter door te doen en hebben eerst het totaalplaatje nodig om terug te kunnen gaan naar de

Bij echte beelddenkers heeft het denken in beelden, plaatjes en films sterk de overhand

delen. Er zijn kleuters die al kunnen lezen en schrijven voor zij in groep 3 komen. Maar als zij die woorden dan, in groep 3, in afzonderlijke letters en klanken krijgen aangeboden - hakken en plakken - raken zij daardoor in de war en ontstaan de eerste leesproblemen." Sigrid: "Mijn zoon is echt een beeld denker. Hij heeft zichzelf lezen geleerd vanuit de Donald Duck: woordje - plaatje, woordje - plaatje."

Onze taal bevat veel woorden die meteen een beeld opleveren, zoals maan, ster of vis. Maar er zijn ook woorden waarbij

niet direct een duidelijk beeld valt op te roepen, zoals: de, het, deze of alle. "Tijdens het hardop lezen zie je het dan vaak mis gaan bij deze kleine woordjes. Beelddenkers raken ervan in de war omdat zij er geen beeld bij op kunnen roepen." Veel beelddenkers hebben ver volgens ook moeite met automatiseren. Zij kunnen de stof er niet in stampen; ze moeten het eerst begrijpen." Bij rekenen zie je dit vooral bij het aanleren van de tafels. Laat daarom aan het begin alle tafels zien die ze gaan leren en leg vooral ook uit wat een tafel is. Iets uit je hoofd leren wat je niet begrijpt is voor een beelddenker erg moeilijk!" Beelddenkers leren het beste wanneer ze beginnen met het grote geheel, het totaaloverzicht, en van daaruit overgaan naar de details, leggen de coaches uit. Beelddenkers denken dus vooral visueel, ze zien snel het totaaloverzicht en begrijpen waar het om gaat. Het is ...

Omdat ze veel vragen kregen van leerkrachten over het hoe en wat van beelddenkers, hebben Sigrid en Trudy een boekje samengesteld met allerlei handige tips.

Het boekje heet; 'Eerste hulp voor beelddenkers in het basisonderwijs.' Daarnaast delen ze hun kennis via een nieuwsbrief die elke twee maanden uitkomt.

Meer informatie over de kindercoachings-
praktijk van Trudy en Sigrid:
www.inbeeldkindercoaching.nl

in feite een heel snelle manier van leren, benadrukken Trudy en Sigrid. "Maar ze hebben moeite om de dingen *die* ze in hun hoofd zien, om te zetten in woorden. Andersom moeten ze informatie die ze horen of lezen, in hun hoofd omzetten in plaatjes.

Dat vertaalproces kost elke keer weer tijd en energie." En daar ontstaan de leerproblemen, is de ervaring. Tijdens het omzetten van woord naar beeld missen kinderen delen van de instructie. Zo kan het zomaar gebeuren dat je als juf net verteld hebt wat de kinderen moeten doen, en dan komt een beelddenker vragen wat hij moet doen. Beelddenkers zijn zeker niet dom, maar ze leren op een andere manier."

Sigrid heeft een achtergrond als leerkracht basisonderwijs. Terugkijkend ziet ze hoe ze jaren geleden al tegen de problemen van de beelddenkers in de klas aanliep. "Het lijkt op adhd, het heeft kenmerken van autisme, maar dat is het niet." Tegelijkertijd zijn kinderen met labels als adhd, autisme of dyslexie ook beelddenkers, weten de coaches nu. "Heel veel 'gelabelde' kinderen hebben baat bij coaching voor beelddenkers. Daarbij leren we kinderen om koppelingen te maken tussen taal/woorden en beelden, en om beelden in het hoofd te ordenen en om te zetten in taal. Beelddenken is nog relatief onbekend. Daarom willen we zó graag dat dit fenomeen onder de aandacht komt van ouders en leerkrachten, omdat je kinderen met gerichte coaching en counseling enorm vooruit kunt helpen."

Wat zie jij in dit plaatje?

Beelddenkers zijn zeker niet dom, maar leren op een andere manier

Trudy en Sigrid hanteren verschillende therapievormen. Zo werkt Sigrid bijvoorbeeld met het Wereldspel, waarbij kinderen met houten blokken en figuurtjes een dorp mogen bouwen. Dit geeft goed inzicht in hoe een kind de wereld beleeft, hoe het die organiseert en welke problemen het kind ervaart. Ook Playmobil of houten mensfiguren worden gebruikt om situaties te verbeelden. Om beelddenkers vervolgens verder te helpen, werken de coaches onder meer met de matrixmethode. Die helpt kinderen vooral om de chaos in hun hoofd te ordenen, bijvoorbeeld door te visualiseren hoe ze dingen in laatjes opbergen. Trudy: "Ander voorbeeld: stel dat een kind twee woordbeelden heeft, waarvan het ene fout is en het andere goed. Een beelddenker die bij een dictee een woord fout heeft opgeschreven, bijvoorbeeld 'sgaap' in plaats van 'schaap', blijft dat foute woord óók zien. Ze kunnen dan in hun hoofd voorstellen hoe ze het goede woord bewaren en de foute woorden verbranden in de kachel."

Visualiseren kan kinderen ook helpen om zich weerbaarder te voelen (stel je voor dat je een harnas draagt en een schild vast-

houdt waarop alleen de gemene woorden afketsen) of om zich beter te concentreren. Trudy: "Een kind kan zich in een drukke klas voorstellen dat het in een kasteel zit met dikke muren en dat het de ramen dichtdoet om zich beter te kunnen concentreren."

Voor beelddenkers met dyslexie, dyscalculie of dysgrafie (moeite met schrijven) werkt Trudy met de zogenoemde Davis counseling. Het is een heel praktische methode waarbij woorden en letters of cijfers worden gemaakt van klei. Een woord wordt tastbaar gemaakt en driedimensionaal uitgebeeld. Betekenis, beeld en klank komen samen. Trudy: "Als je beeldloze woorden in klei gaat maken, krijgen ze er letterlijk een beeld bij. De desoriëntatie - de verwarring die ontstaat door het verschil tussen wat je ogen zien en wat je hersenen denken dat ze zien - verdwijnt dan."

Belangrijk is ook dat de kinderen ervan bewust worden gemaakt dat ze beelddenker zijn. "En dat het een gave is. Veel kinderen voelen zich heel dom, omdat ze anders denken. Sigrid: "Wij maken de kinderen er ook van bewust dat ze juist omdat ze beelddenker zijn, bijzondere gaven hebben. De een is goed in sport, de ander kan goed tekenen en een derde blinkt weer uit in muziek. Bijna alle kinderen die bij ons komen zijn bijzonder creatief."

Beide coaches zijn christen en dragen dat ook uit. De coaching die In Beeld biedt is niet expliciet christelijk - er wordt bijvoorbeeld niet samen met de kinderen gebeden - maar de coaches willen hun praktijk wel neerzetten als 'christelijk alternatief'.

Sigrid: "Als het gaat om beelddenken, heb je keus uit de meest uiteenlopende hulpverleners. Van nuchter tot erg zweverig. Wij willen vanuit een christelijk perspectief hulp bieden. Niet evangeliserend maar door te werken in de wetenschap dat elk mens uniek geschapen is met eigen gaven en talenten. Daarom wordt onze coaching niet zweverig, maar helpen wij mooie mensen met beide benen op de grond te staan."

Trudy: "Het christelijke wat wij uitdragen, is dat wij onze gaven van God hebben gekregen. Hij is de krachtbron van waaruit wij kinderen helpen om hun gaven te ontwikkelen."

'Binnen anderhalve dag was zijn schrijven al zó vooruitgegaan'

De negenjarige Sacha, zoon van Sharon en Sander Horsthuis, is een extreme beelddenker.

Zijn moeder Sharon: "Sasha scoorde in de kleuterklas al onder het gemiddelde. Bij Sasha landde niet altijd alles wat er tegen hem gezegd werd. Hij was dromerig, creatief en zat veel in zijn eigen wereldje, zonder echte aansluiting met de klas."

Sasha heeft het geluk dat hij een heel lief, gehoorzaam kind is dat graag hard wil werken. De leerkrachten doen graag iets extra's voor hem.

In groep 3 had hij een geweldige juf die hem er helemaal doorheen sleepte. Maar in groep 4 werd de juf gewoon radeloos. Toen is hij getest maar daar kwam niets specifiek uit. Omdat Sasha zo hard zijn best deed, mocht hij wel naar groep 5. Daar kreeg hij een nieuwe IB'ster, en die vermoedde dat Sasha beelddenker was. Ik ben meteen op Internet gaan zoeken: negen van de tien kenmerken klopten. Toen zijn we bij In Beeld terecht gekomen."

Sasha bleek een extreme beelddenker. Sigrid en Trudy hebben met hem gewerkt en hem ervan bewust gemaakt dat hij beelddenker is, dat hij anders leert dan andere kinderen. Ook heeft Sasha een Davis counseling gevolgd voor zijn schrijf- en reken problemen.

Sharon: "Echt, ik dacht dat het onmogelijk was, maar binnen anderhalve dag was zijn schrijven al zó vooruitgegaan. Met taal gaat het stukken beter; het hele alfabet heeft hij nu driedimensionaal verankerd. Ook met rekenen is hij enorm gegroeid, het kleien van de tekens 'plus', 'keer' en 'gedeeld-door' hielp heel goed. In Beeld heeft hem weer op de ouderwetse manier leren rekenen. Hij zit nu in groep 6, en terwijl hij eerst een onvoldoende had, scoort hij nu een 9 voor rekenen. In het algemeen is er een enorme verbetering te zien. Sasha heeft geleerd om, vóór hij ergens aan begint, zich goed te concentreren, en om zich weer te focussen als hij afdwaalt tijdens de les. De beide coaches hebben hem geleerd om overal ordening en systeem in aan te brengen. We moeten er nog wel hard aan werken, maar Sasha weet nu veel beter hoe hij met het beelddenken om kan gaan. En hij wordt geaccepteerd op school."

Ook Sasha's leerkracht, juf Sandra Brouwer, merkt dat Sasha nu langer achter elkaar kan werken, en daardoor beter zijn toetsen kan maken. "Daardoor boekt hij betere resultaten, hij heeft nu meer 'succeservaringen'. En gaat hij nu weer met plezier naar school, terwijl hij vorig jaar nog best ongelukkig was op school."

